

Forse stijging levensstotaal

Overijsselse bedrijven pieken in de combinatie van productie met levensduur

Het jongste, afgeronde mpr-jaar laat een positieve trend zien. Vergeliken met vorig jaar worden de koeien 42 dagen ouder en hebben ze, met een totaal van 28.845 kg, 1144 kg melk meer geproduceerd op het moment van afvoer.

Een koe die niet alleen productief, maar ook duurzaam is. Dat werd een aantal jaren geleden het nationaal streven. Voor veehouders speelde verlaging van de kostprijs een belangrijke rol. Door weinig vee te vervangen kan in de jongveeopfokkosten een behoorlijke besparingsslag gemaakt worden. Het zuinig zijn op het melkvee draagt daarnaast bij aan een positief imago van de sector. De Nederlandse koe wordt ouder; de cijfers die NRS over het jaar 2005-2006 berekende onderstrepen dit (tabel 1).

28.845 kg melk bij afvoer

In vergelijking met het voorgaande boekjaar waren de koeien gemiddeld 42 dagen ouder op het moment van afvoer. De 2109 dagen levensduur die de dieren dit jaar bereikten werden met 1264 dagen productieve levensduur gevuld. Dit zijn de dagen tussen de eerste kalfdatum en het afvoermoment. Het aantal kalvingen van de afgevoerde dieren steeg van 3,3 naar 3,4 en komt daarmee op hetzelfde niveau als tien jaar geleden. Opvallend is dat de berekende tusenkalf tijd in de afgelopen tien jaar twintig dagen is toegenomen. De vergelijking van 2005-2006 met tien jaar eerder laat wel een toename van 103 productiedagen zien.

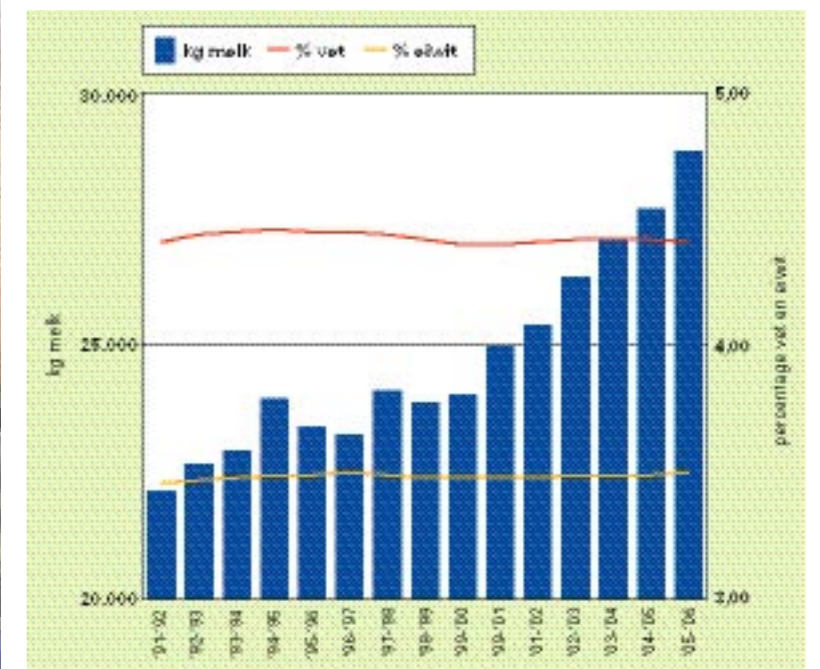
Gemiddeld registreren de koeien bij afvoer een pro-

Tabel 1 – Levensduur van afgevoerde stamboekkoeien per jaar van afvoer

jaar	aantal*	dagen opfok	keren gekalfd	gem. tussekalf tijd	melkdagen per tkt	productieve levensduur**	dagen na laatste proefmelking	dagen levensduur***
2005-2006	241.679	800	3,4	412	347	1264	45	2109
2004-2005	269.862	800	3,3	411	346	1224	43	2067
2001-2002	296.633	802	3,2	402	337	1147	43	1992
1998-1999	292.824	803	3,2	397	331	1121	45	1968
1995-1996	316.198	800	3,4	392	324	1161	46	2007
1992-1993	277.990	800	3,4	387	316	1179	49	2028

*) = aantal koeien met maximaal 150 dagen tussen laatste proefmelking en afmelding;

**) = dagen tussen eerste kalfdatum en datum laatste monsternamming;

Figuur 1 – Ontwikkeling levensproductie van stamboekkoeien op moment van afvoer

kg melk met 5602 kg vet en eiwit. In hun productie-dagen behaalden ze een gemiddelde productie van 32,1 kg melk per dag. De totale levensduur van dit elftal lag op 3242 dagen, bijna negen jaar.

De levensdagen van afgevoerde dieren werden vorig jaar nog door NRS benut om een top tien van individuele bedrijven samen te stellen. Dit jaar werd besloten om de combinatie van langlevende dieren met goede producties meer op te zoeken. De top hiervoor is te vinden in Overijssel; naast maatschap Luttkhedde staan Knoef uit Geesteren en Van der Kolk uit Dalfsen in de top drie. De afgevoerde dieren van Luttkhedde produceerden gemiddeld 4600 kg melk meer dan de koeien van Jos en Ingrid Knoef. De dieren van laatstgenoemden weten zich in de rangschikking echter te onderscheiden door een hoge dagproductie van 36,4 kg melk.

Naast Overijssel is ook de provincie Zuid-Holland sterk vertegenwoordigd in de top tien met hoge levensproducties bij afvoer. Dit deel van Nederland scoort in de rangschikking naar mpr-productiegemiddelden van het afgelopen jaar ook het hoogst op basis van de gemiddelde leeftijd (tabel 3). De rangschikking op ejr (economisch jaarresultaat) geeft echter een andere volgorde aan, waarbij Zuid-Holland onderaan staat met 1965 euro. Met het ejr kent NRS een waarde in euro's aan de gerealiseerde pro-

ductie van 28.845 kg melk met 4,41% vet en 3,50% eiwit (figuur 1). Ten opzichte van vorig jaar betekent dit een productietoename van 1144 kg melk, een daling van 0,01% vet en een even hoge stijging van het eiwitpercentage.

Duurzaam Overijssel

Een overzicht van individuele bedrijven geeft inzicht in de mogelijkheden voor gerealiseerde productie bij afvoer; de gehele top tien zit ruim boven de 50.000 kg melk bij afvoer (tabel 2). Maatschap Luttkhedde uit Enter voerde in het afgelopen boekjaar elf toppers af die gemiddeld goed waren voor 70.133

naam, woonplaats	aantal koeien	leeftijd in dagen	dagen droog	productie-dagen	kg melk	% vet	% eiwit	kg vet	kg eiwit	kg melk per dag	kg vet + eiwit	aantal lactaties
mts. Luttkhedde, Enter (Ov.)	11	3242	332	2184	70.133	4,51	3,48	3160	2442	32,1	5602	5,9
mts. Knoef-Hendriksen, Geesteren (Ov.)	13	2931	388	1800	65.524	4,23	3,41	2773	2233	36,4	5006	5,2
G. J. van der Kolk, Dalfsen (Ov.)	10	2967	293	1924	61.907	4,22	3,49	2613	2163	32,2	4776	5,4
A. D. den Braven, Tienhoven (Z.H.)	10	2847	287	1811	60.053	4,28	3,60	2568	2159	33,2	4727	5,0
fa. Witte Julia, Oudeschild (N.H.)	11	3198	313	2060	60.445	4,24	3,52	2563	2129	29,3	4692	6,0
M. P. Bartels, Zegge (N.Br.)	12	3144	328	2079	59.386	4,26	3,44	2528	2044	28,6	4572	6,0
U. F. Jansma, Deinum (Fr.)	13	3103	379	2002	60.197	4,17	3,38	2513	2036	30,1	4548	6,2
mts. Van Zoest-Spruit, Nieuwkoop (Z.H.)	11	2835	248	1824	56.613	4,35	3,60	2461	2037	31,0	4498	4,6
H. Oudenes, Stolwijk (Z.H.)	10	3376	435	2070	55.477	4,61	3,44	2557	1908	26,8	4466	6,0
G. van Eck, Vinkeveen (U.)	14	3020	335	1897	54.696	4,50	3,41	2459	1866	28,8	4325	5,4

Tabel 2 – Top 10 bedrijven met hoogste levensproductie bij afvoer op basis van kg vet en eiwit (1 september 2005-31 augustus 2006) (minimaal tien afgevoerde dieren)

ductie – uitgedrukt in rollend jaargemiddelde (rjg) – toe. In 2005 werd de rekenmethode als volgt vastgesteld: $\text{ejr-bedrijf} = (\text{rjg kg melk} \times -0,05) + (\text{rjg kg vet} \times 3,25) + (\text{rjg kg eiwit} \times 4,58)$.

De Zeeuwse boeren voeren het provincieklassement aan met een ejr van 2236 euro. Slechts een klein deel van de Nederlandse melkveebedrijven schaart zich onder die provincie, maar de resultaten zijn goed met een productie van 8903 kg melk, 4,34% vet en 3,49% eiwit.

Landelijk gezien is het ejr gestegen met 25 euro van 2036 euro in 2004-2005 naar 2063 in het afgelopen mpr-jaar. In vergelijking met vorig jaar is het aantal bedrijven in de mpr-statistiek met bijna 700 gedaald. Het aantal koeien per bedrijf is toegenomen van 65 naar 67. De rollende jaarproductie is vastge-

legd op 8127 kg melk, dat een kleine 100 kilogram meer is dan in de periode 2004-2005.

De gemiddelde leeftijd van de veestapel is met 4,09 jaar gelijk aan vorig jaar. Bezien over een iets langere periode is er wel een vooruitgang waarneembaar. In 2001-2002 noteerde NRS bij de jaarcijfers nog een gemiddelde leeftijd van 4,07.

Topmelker Haarman

Op bedrijfsniveau geeft de mpr-rangschikking een flink aantal nieuwe namen aan (tabel 4). Bovenaan staat Haarman uit het Overijsselse Rossum, die met veertien melkkoeien een ejr van 3099 euro realiseerde. Het is zeker niet de eerste keer dat een veehouder met een relatief kleine veestapel bovenin de mpr-lijsten eindigt. De topmelker van vorig jaar,

Aantal roodbonte holsteinkoeien in stamboek blijft stijgen

Het aantal stamboekkoeien in Nederland blijft afnemen. In de categorie zwartbont registreerde NRS het afgelopen jaar bijna 20.000 dieren minder, terwijl roodbont een daling van ruim 3600 dieren toont. Meer specifiek naar bloedvoering gekeken, springt de rode holstein eruit. Het afgelopen jaar werden 72.660 dieren opgeschreven, ruim zesduizend meer dan het voorgaande jaar, wat past in de lijn der verwachting. In het jaar 2002-2003 bijvoorbeeld controleerde NRS 47.288 rode holsteinkoeien op productie. In het overzicht komen alle dieren met een bloedvoering van 87 procent of meer van het betreffende ras voor. De montbéliardes plaatsen zichzelf in een uitzonderingspositie ten opzichte van de andere rasgroepen. Ze groeien procentueel het meest in aantal en daarnaast weten ze een stijging in melkproductie te realiseren.

Tabel 6 – Productiecijfers naar ras

ras	jaar	aantal koeien	dgn.	kg melk	% vet	% eiwit	kg vet	kg eiwit	kg v.+e.	ejr
zwartbont totaal	2005-'06	600.908	354	9500	4,36	3,49	414	332	746	2093
	2004-'05	620.777	349	9257	4,39	3,49	406	323	729	2046
roodbont totaal	2005-'06	151.238	339	8205	4,55	3,57	373	293	666	1943
	2004-'05	154.926	332	7944	4,56	3,56	362	283	645	1885
hf zwartbont	2005-'06	537.284	354	9562	4,35	3,49	417	334	751	2105
	2004-'05	552.125	350	9316	4,39	3,49	409	325	734	2061
hf roodbont	2005-'06	72.660	341	8490	4,54	3,57	386	303	689	2001
	2004-'05	66.546	334	8171	4,56	3,56	373	291	664	1938
mrij	2005-'06	7.369	330	6671	4,45	3,65	297	243	540	1611
	2004-'05	8.173	322	6495	4,42	3,62	287	235	522	1569
fh	2005-'06	1.168	336	6827	4,56	3,58	311	245	556	1616
	2004-'05	1.443	334	6771	4,51	3,57	306	242	547	1594
blaarkop	2005-'06	573	312	5956	4,42	3,60	263	214	477	1499
	2004-'05	593	311	5931	4,39	3,58	260	213	473	1453
jersey	2005-'06	471	347	5653	5,99	4,07	339	230	569	1690
	2004-'05	480	333	5534	5,97	4,05	330	224	554	1687
montbéliarde	2005-'06	429	328	7601	4,26	3,51	324	267	591	1747
	2004-'05	360	323	7258	4,22	3,48	306	252	559	1668
brown swiss	2005-'06	213	349	7298	4,54	3,66	331	267	598	1677
	2004-'05	213	341	7173	4,52	3,69	324	264	588	1682

provincie	aantal bedrijven	aantal koeien	lft. (gem.)	kg melk	% vet	% eiwit	kg vet	kg eiwit	kg v.+e.	ejr
Zeeland	228	63	4.06	8903	4,34	3,49	387	311	698	2236
Flevoland	301	87	4.07	8666	4,37	3,48	379	301	680	2179
Noord-Brabant	2.589	68	4.05	8252	4,42	3,53	364	291	655	2106
Overijssel	3.431	60	4.09	8130	4,48	3,53	364	287	651	2092
Limburg	606	68	4.07	8204	4,38	3,52	359	288	647	2078
Gelderland	3.238	60	4.09	8101	4,46	3,52	361	285	646	2073
Drenthe	1.158	71	4.10	8194	4,39	3,49	360	286	646	2069
Noord-Holland	924	63	4.11	8254	4,31	3,48	356	287	643	2060
Groningen	912	81	4.09	8128	4,38	3,49	356	283	639	2049
Utrecht	1.066	58	4.11	8043	4,35	3,49	350	281	631	2022
Friesland	2.687	82	4.09	7966	4,39	3,50	350	279	629	2015
Zuid-Holland	1.228	61	5.00	7882	4,31	3,48	339	274	613	1965
Nederland 2005-'06	18.368	67	4.09	8127	4,41	3,51	358	285	643	2063
Nederland 2004-'05	19.033	65	4.09	8029	4,42	3,52	355	282	638	2044
Nederland 2001-'02	21.268	61	4.07	7671	4,45	3,50	341	268	609	1952

Tabel 3 – Rollend jaargemiddelde per provincie (1 september 2005-31 augustus 2006)

Berend Spriensma uit Ulrum, voerde toen de lijst aan met twaalf koeien en 3132 euro ejr. Dit jaar is zijn veestapel weer terug te vinden op nummer negen. Spriensma vormt samen met Frans Wouters uit Nijkerk en maatschap Hereijgers-Gommeren uit IJzendijke het drietal terugkomers in dit overzicht. Bij het doornemen van de top tien valt de hoge productie van De Hoek uit Drachtstercompagnie op. Zijn 59 koeien, met een gemiddelde leeftijd van 4,08 jaar, produceerden gemiddeld 13.296 kg melk. De benedengemiddelde gehalten van 3,66% vet en 3,34% eiwit remmen het ejr af op 2948 euro. Hekkensluiser van dit overzicht is Dick Garritsen uit Laren (Gelderland). Hij realiseerde op het voormalig CR Delta-testbedrijf met zijn jeugdige veestapel een ejr van 2942. In de rangschikking per provincie blijken negen bedrijven voor driemaal daags melken te kiezen (tabel 5). Opvallend genoeg zijn hier drie bedrijven uit de provincie Groningen bij. Van alle 60 bedrijven in de provincietabel blijken 39 bedrijven onder de gemiddelde bedrijfsomvang van 67 koeien te zitten.

Christel van Raay

Tabel 4 – Top 10 actieve mpr-bedrijven voor ejr met minimaal zes erkende monsternamen (* = driemaal daags melken) (NRS-rangschikking)

naam veehouder, woonplaats	aantal	lft. koeien	kg melk	% vet	% eiwit	kg vet	kg eiwit	ejr	% vleesprod.
T. H. J. Haarman, Rossum (Ov.)	14	4.09	12.447	4,22	3,53	525	440	3099	0,0
G. J. A. Ubachs, Epen (L.)	41	4.11	12.498	4,29	3,39	536	424	3059	0,0
F. Wouters, Nijkerk (Gld.)*	29	5.09	12.664	4,15	3,30	526	418	2991	0,0
mts. Hereijgers-Gommeren, IJzendijke (Z.)	67	4.00	11.306	4,66	3,56	527	402	2989	2,1
T. J. A. Franssen, Doezum (Gr.)*	21	5.02	11.951	4,17	3,57	498	427	2977	0,5
H. G. Teusink, Dalfsen (Ov.)	43	4.01	11.895	4,33	3,46	515	411	2961	1,4
J. Boschloo, Steenderen (Gld.)	71	4.05	11.501	4,38	3,58	504	412	2950	0,0
A. de Hoek, Drachtstercompagnie (Fr.)	59	4.08	13.296	3,66	3,34	486	444	2948	2,4
B. Spriensma, Ulrum (Gr.)*	12	4.09	11.213	4,53	3,61	508	405	2945	3,2
D. Garritsen, Laren (Gld.)	63	3.05	11.636	4,19	3,64	488	423	2942	0,8

Spirandodochter leidt productieklassement

In de erelijsten met hoogproductieve zwartbonte koeien is de eerste plaats met 4864 euro ejr voor Dirkje 46 (v. Spirando) van veehouder Dekker uit Balkbrug. Dirkje heeft haar uitzonderlijke melkstream van 16.416 kg melk in 286 dagen waarschijnlijk niet van vaders kant meegekregen; zijn vererving staat op -2 voor inet.

Bij de zwartbonte vaarzen staat Herakles bovenaan met een ejr van 3862 euro. Deze Jocko Besnedochter uit de stal van Frans Krol uit Boekel nam de tijd voor haar eerste lactatie: in 554 dagen produceerde ze 21.970 kg melk met 4,30% vet en 3,88% eiwit.

De lijsttrekker bij de rode vaarzen komt uit de stal van Berend Spriensma uit Ulrum, de topmelker van vorig jaar. Zijn Topindex Redfordtelg Martha produceerde in haar eerste lactatie een lijst van 11.425 kg melk, met 4,55% vet en 3,41% eiwit in 303 dagen met 3324 euro ejr.

De oudere roodbonte dieren kennen een bekende koe als topproductente: Marian 197 (v. Hallerdijk Luke). Deze derdealfskoe van Edwin Groot Zwaafink uit Wijhe stond vorig jaar na haar tweede lijst op de derde plaats in het productieklassement. Haar vaarzenlijst was goed voor een zesde plek. Ditmaal rondde ze haar lijst af met 4539 euro ejr.

Tabel 5 – Top 5 bedrijven voor eijr per provincie in het mpr-jaar 2005-2006 (* = driemaal daags melken) (NRS-rangschikking)

provincie	naam, woonplaats	aantal koeien	lft.	kg melk	% vet	% eiwit	kg vet	kg eiwit	eijr	% vleesprod.
Friesland	A. de Hoek, Drachtstercompagnie	59	4.08	13.296	3,66	3,34	486	444	2948	2,4
	R. van der Wal, Wergea	142	4.03	11.579	4,11	3,64	476	422	2901	1,1
	H. Agema, Kollumerpomp	88	4.11	11.826	4,24	3,38	502	400	2872	0,0
	mts. De Vries, Sumar*	87	5.05	11.694	4,15	3,51	485	410	2869	0,0
	mts. De Wit-Voshaart, Jorwert	39	5.01	11.681	4,00	3,45	467	403	2779	0,0
Groningen	T. J. A. Fransen, Doezum*	21	5.02	11.951	4,17	3,57	498	427	2977	0,5
	B. Spriensma, Ulrum*	12	4.09	11.213	4,53	3,61	508	405	2945	3,2
	mts. Vos-Dijkstra, Godlinze	59	4.11	10.883	4,31	3,57	469	388	2757	1,0
	mts. Kok-Grethe, Kiel Windeweer	50	4.01	10.303	4,72	3,54	486	365	2736	0,0
	mts. Gerards-Van der Wouw, Sellingen*	101	4.08	10.937	4,40	3,40	481	372	2720	1,1
Drenthe	mts. Koster-Drost, Koekange	34	5.00	11.023	4,62	3,39	509	374	2816	1,2
	R. J. Hessels, Wapserveen	28	4.11	11.241	4,31	3,46	485	389	2796	0,4
	J. H. Langius, Witteveen	49	4.07	10.683	4,61	3,54	492	378	2796	2,0
	mts. Kooijmans-Mensink, Oosterhesselen	63	4.05	11.150	4,26	3,45	475	385	2750	1,1
	mts. Oostr-Bos, Havelte*	79	4.00	11.688	4,07	3,33	476	389	2744	5,5
Overijssel	T. H. J. Haarman, Rossum	14	4.09	12.447	4,22	3,53	525	440	3099	0,0
	H. G. Teusink, Dalfsen	43	4.01	11.895	4,33	3,46	515	411	2961	1,4
	J. H. Dekker, Balkbrug	41	4.07	11.268	4,43	3,64	499	410	2936	0,0
	H. G. Rietman, Haaksbergen	22	4.07	10.559	4,76	3,61	503	381	2852	2,8
	B. Kristen, Ambt Delden	33	4.11	10.202	4,75	3,71	485	379	2802	0,0
Gelderland	F. Wouters, Nijkerk*	29	5.09	12.664	4,15	3,30	526	418	2991	0,0
	J. Boschloo, Steenderen	71	4.05	11.501	4,38	3,58	504	412	2950	0,0
	D. Garritsen, Laren	63	3.05	11.636	4,19	3,64	488	423	2942	0,8
	B. W. Brethouwer, Winterswijk Miste	67	4.07	11.068	4,55	3,61	504	400	2917	2,2
	E. van de Streek, Nunspeet	54	4.08	11.590	4,18	3,51	484	407	2858	12,1
Utrecht	mts. Vernooij, Schalkwijk	80	4.05	11.059	4,42	3,48	489	385	2800	4,1
	mts. Verkerk-De Wit, Werkhoven	57	4.05	11.597	4,11	3,43	477	398	2793	0,3
	mts. Van de Bosch-Van der Wind, Woudenberg	36	5.00	10.709	4,55	3,47	487	372	2751	0,6
	M. A. C. van Ree, Leusden	36	4.09	10.853	4,28	3,46	464	376	2687	0,0
	mts. Van der Ham-Den Hartogh, Polsbroek	61	4.07	10.317	4,43	3,62	457	373	2678	0,0
Noord-Holland	vof Wenneker en zn., Nederhorst den Berg	26	4.11	10.137	4,70	3,74	476	379	2776	5,8
	P. G. M. Pater, Ursem	24	5.10	10.297	4,43	3,65	456	376	2689	0,4
	fa. Conijn, Noordbeemster	61	5.01	10.705	4,35	3,48	466	373	2688	4,6
	fa. Timmer, Den Hoorn (Texel)	38	5.03	10.459	4,38	3,50	458	366	2642	2,9
	fa. Miedema, Slootdorp	129	4.04	10.674	4,23	3,43	452	366	2612	0,0
Zuid-Holland	gebr. Donk, Nieuwland	74	4.05	10.770	4,35	3,57	469	384	2744	0,0
	vof Stuij, Ottoland*	116	5.01	11.941	3,79	3,35	452	400	2704	0,0
	vof Slingerland, Bleskensgraaf Ca*	55	4.11	10.830	4,29	3,46	465	375	2687	0,2
	vof Van de Heuvel, Streefkerk	63	5.00	11.060	3,99	3,48	441	385	2644	0,5
	mts. Van Stralen, Alphen aan den Rijn	103	4.09	10.203	4,33	3,64	442	371	2626	0,0
Zeeland	mts. Hereijgers-Gommeren, IJzendijke	67	4.00	11.306	4,66	3,56	527	402	2989	2,1
	A. de Visser Azn., Meliskerke	48	5.02	10.845	4,37	3,61	474	391	2789	0,4
	L. Hofland, Poortvliet	52	4.07	10.819	4,09	3,58	442	387	2668	3,1
	mts. Rouw-Krijger, Goes	67	4.04	10.912	4,09	3,48	446	380	2644	0,0
	L. van der Wel, Nieuwerkerk*	99	4.04	10.272	4,50	3,50	462	360	2637	0,1
Noord-Brabant	landbouwbedrijf Van Creijl bv, Landhorst	110	4.02	11.243	4,38	3,61	493	406	2900	1,0
	A. C. P. M. Diepstraten, Dongen	67	4.05	11.840	4,07	3,51	482	415	2875	0,7
	mts. Van Suijlekom-Versteeg, Sprang Capelle	41	4.08	10.931	4,62	3,48	505	380	2835	6,8
	mts. Van der Aa-Huijben, Dorst	41	5.03	10.718	4,49	3,65	481	391	2818	1,0
	F. S. I. M. Krol, Boekel	62	4.01	10.976	4,39	3,53	482	388	2795	2,1
Limburg	G. J. A. Ubachs, Epen	41	4.11	12.498	4,29	3,39	536	424	3059	0,0
	mts. Pijls, Puth	46	4.09	10.364	4,52	3,55	468	368	2688	1,8
	mts. Van der Heijden-Opsteen, America	123	4.06	10.141	4,41	3,70	447	375	2663	1,0
	mts. Engelen-Rikken, Meyel	86	5.02	10.392	4,49	3,47	467	361	2652	0,7
	mts. Rongen-Van Asten, IJsselsteijn	77	4.03	10.132	4,46	3,62	452	367	2643	3,9
Flevoland	J. M. P. M. en M. J. A. C. van Tiggelen, Espel	32	4.05	11.242	4,44	3,50	499	394	2864	0,0
	P. J. J. Zonneveld, Swifterbant	49	5.00	11.012	4,36	3,49	480	384	2768	0,0
	mts. Van Veelen-Jacobs, Zeewolde	130	4.06	10.642	4,41	3,52	469	375	2710	0,0
	J. C. Ruijter, Urk	61	5.01	10.757	4,29	3,51	462	378	2695	0,0
	J. de Visser, Zeewolde	53	4.08	10.587	4,34	3,47	459	367	2643	4,7